

PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

251

Rachunkowość a controlling

Redaktorzy naukowi
Edward Nowak
Maria Nieplowicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Halina Buk, Beata Filipiak, Wiktor Gabrusewicz, Waldemar Gos,
Maria Hass-Symotiuk, Józef Pfaff, Marzena Remlein, Wiesław Szczęsny

Redaktorzy Wydawnictwa: Elżbieta Kozuchowska, Barbara Majewska

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Barbara Cibis

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-241-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska , Koncepcja <i>lean management</i> w obszarze produkcji, rachunkowości i administracji	13
Piotr Bednarek , Zastosowanie instrumentów rachunkowości zarządczej w samorządach lokalnych.....	25
Renata Biadacz , Teoretyczne i praktyczne aspekty kosztów pracy pracowników oddelegowanych za granicę	39
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka , Systemy pomiaru dokonań w controllingu strategicznym.....	56
Dorota Burzyńska , Kontrola zarządcza a identyfikacja ryzyka w jednostkach samorządu terytorialnego	70
Andrzej Bytniewski , Robotyzacja systemu rachunkowości jako sposób wspomagania rachunkowości zarządczej i controllingu.....	81
Jolanta Chluska , Wynik finansowy samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w świetle nowych uregulowań prawnych.....	96
Anna Chojnacka-Komorowska , Zastosowanie wskaźników statystycznych w controllingu.....	105
Marlena Ciechan-Kujawa , Zarządzanie procesami zewnętrznymi – wybrane aspekty prawne i zarządcze	116
Marcin Czycherski , Wpływ zjawiska różnic kulturowych na funkcjonowanie controllingu finansowego w spółkach zależnych.....	131
Joanna Dyczkowska, Tomasz Dyczkowski , Procesy planowania operacyjnego a systemy wynagradzania w polskich przedsiębiorstwach.....	140
Tomasz Dyczkowski , Budżetowanie w organizacjach pozarządowych. Wybrane zagadnienia realizacyjne	154
Krzysztof Gawron , Użyteczność sprawozdania finansowego na dzień poprzedzający ogłoszenie upadłości przedsiębiorstwa.	170
Anna Glińska , Zastosowanie programowania liniowego w wyznaczaniu struktury zatrudnienia w zakładach pracy chronionej.....	183
Katarzyna Goldmann , Wpływ cyklu życia produktu na kształtowanie polityki amortyzacyjnej przedsiębiorstwa.....	197
Angelika Kaczmarczyk , Koszt historyczny a użyteczność informacji sprawozdawczej.....	210
Anetta Kadej , Możliwości wykorzystania opinii i dokumentacji z badania sprawozdania finansowego jako dowodu w postępowaniu podatkowym..	219
Anna Kasperowicz , Odpowiedzialność w zawodzie księgowego	231

Marta Kawa , O przyczynach ograniczających efekty outsourcingu funkcji i zadań działu finansowo-księgowego.....	245
Agnieszka Kister , Rezerwy jako obszar rachunkowości szpitala.....	259
Marcin Klinowski , Kryteria wyboru portfela projektów – wybrane zagadnienie.....	275
Joanna Koczar , Koszt wytworzenia a spłot polityki rachunkowości i polityki podatkowej w Federacji Rosyjskiej – wybrane problemy	285
Tomasz Kondraszuk , Rachunek kosztów w rolnictwie na tle ogólnej teorii ekonomiki przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem kosztów bezpośrednich i zmiennych	294
Katarzyna Kostyk-Siekierska, Krzysztof Siekierski , Ocena projektów inwestycyjnych metodą DCF – wybrane problemy.....	305
Robert Kowalak , Systemy wczesnego ostrzegania jako element controllingu przedsiębiorstwa	318
Adam Lulek , Użyteczność rachunku zysków i strat w zastosowaniu narzędzi rachunkowości zarządczej.....	329
Teresa Maszczak , Organizacja rachunkowości w procesie zarządzania jednostką gospodarczą.....	339
Edward Nowak , Zarządcze aspekty sprawozdawczości finansowej według segmentów działalności.....	350
Marta Nowak , Postrzeganie pracy w różnych sferach związanych z rachunkowością przez studentów studiów ekonomicznych. Analiza wyników badań empirycznych.....	360
Piotr Oleksyk , Determinanty efektywności zobowiązań jednostek sektora finansów publicznych.....	373
Ryszard Orliński , Budżetowanie przyrostowe jako metoda poprawy kondycji finansowej szpitali	382
Katarzyna Piotrowska , Ujawnianie kosztów utraty wartości zakończonych prac rozwojowych.....	397
Krzysztof Prymon , Możliwości wprowadzenia modelu wartości godziwej w rolnictwie	407
Małgorzata Rówińska , Modele wyceny bilansowej aktywów jednostki gospodarczej – zakres stosowania, skutki sprawozdawcze.....	418
Bożena Rudnicka , Ocena zmian w ewidencji oraz prezentacji przychodów i kosztów jednostek budżetowych	429
Karol Schneider , Zasady rachunkowości MTM (Mark-to-Market Value Adjustments).....	443
Michał Soliwoda , Przydatność decyzyjno-informacyjna systemu ewidencyjno-analitycznego dotyczącego środków trwałych w spółdzielniach mleczarskich	451
Olga Szolno , Controlling i inne narzędzia zarządzania stosowane w wybranej jednostce samorządu terytorialnego w województwie lubelskim.....	461

Katarzyna Szymczyk-Madej, Jan Madej , Cechy systemu informatycznego rachunkowości	476
Agnieszka Tubis , Controlling logistyczny w przedsiębiorstwach przewozów pasażerskich grupy PKS.....	488
Agnieszka Walas , Niezakończone umowy długoterminowe a zamknięcie roku obrotowego.....	498
Iwona Wasiak, Grażyna Karmowska , Funkcje rachunkowości zarządczej i controllingu w procesie zarządzania firmą.....	510
Lilianna Ważna , Teoretyczne i praktyczne aspekty wykorzystania wybranych instrumentów controllingu.....	526
Beata Zaleska , Wycena świadczeń zdrowotnych szpitala – problemy, bariery	538

Summaries

Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska , The idea of Lean Management in production, accounting and administration fields.....	24
Piotr Bednarek , Application of management accounting techniques in local governments.....	38
Renata Biadacz , Theoretical and practical aspects of the labor costs of employees transferred to work abroad.....	55
Agnieszka Bieńkowska, Zygmunt Kral, Anna Zabłocka-Kluczka , Performance measurement systems in strategic controlling.....	69
Dorota Burzyńska , Managerial control and risk identification in local government units	80
Andrzej Bytniewski , Robotization of the accounting system as a way to support the management accounting and controlling	95
Jolanta Chluska , Financial result of independent public health care units in the view of new legal regulations.....	104
Anna Chojnacka-Komorowska , Use of statistical indicators in controlling .	115
Marlena Ciechan-Kujawa , Outsourcing process management – selected legal and management aspects.....	130
Marcin Czycherski , The impact of cultural differences on the functioning of the financial controlling in subsidiaries	139
Joanna Dyczkowska, Tomasz Dyczkowski , Operational planning and remuneration systems in Polish enterprises	153
Tomasz Dyczkowski , Budgeting in non-governmental organisations. Selected application problems.....	169
Krzysztof Gawron , The utility of financial statement on the day preceding the announcement of bankruptcy.	182
Anna Glińska , Application of linear programming in determining the structure of employment in sheltered workshops.....	196

Katarzyna Goldmann , Influence of product life cycle on policy-making companies depreciation	209
Angelika Kaczmarczyk , Historic cost and usefulness of economic information	218
Anetta Kadej , Possibilities of using financial statements documentation and opinions as tax investigation evidence	230
Anna Kasperowicz , Responsibility in the profession of accountant	244
Marta Kawa , About the reasons limiting the effects of finance and accounting outsourcing	258
Agnieszka Kister , Reserves as the area of hospital accounting	274
Marcin Klinowski , Criteria for the selection of the projects portfolio – selected issues	284
Joanna Koczar , Production cost and interrelation between the accounting policy and tax policy in the Russian Federation – selected issues	293
Tomasz Kondraszuk , Cost accounting in agriculture in comparison with the general theory of company economics with the emphasis on direct and variable costs.	304
Katarzyna Kostyk-Siekierska, Krzysztof Siekierski , Evaluation of investment projects by DCF method – selected problems	317
Robert Kowalak , Early warning systems in controlling of enterprise	328
Adam Lulek , Income statement as a financial statement for the need of management based on elected management accountancy tools	338
Teresa Maszczak , Accounting organization in the management of economic entity	349
Edward Nowak , Managing aspects of financial reporting by operating segments	359
Marta Nowak , Perception of work in various spheres connected with accounting by students of economic studies. Analyses of empirical studies	372
Piotr Oleksyk , Determinants of efficiency of financial liabilities in local government entity	381
Ryszard Orliński , Incremental budgeting as a method of improvement of hospitals financial situation	396
Katarzyna Piotrowska , Disclosure of impairment losses of completed development works	406
Krzysztof Prymon , Possibility to implement fair value model in agriculture	417
Małgorzata Rówińska , Models of balance-sheet valuation of an economic entity's assets – scope of applications, reporting implications	428
Bożena Rudnicka , Assessment of changes in the recording and presentation of revenues and costs in budget entities	442
Karol Schneider , Accounting MTM in bank	450

Michał Soliwoda , Decision-making and information usefulness of a recording and analytical system concerning tangible fixed assets in dairy cooperatives	460
Olga Szolno , Controlling and other management tools used in a chosen self-government of local government in Lublin Voivodeship	475
Katarzyna Szymczyk-Madej, Jan Madej , Features of accounting information system	487
Agnieszka Tubis , Logistic controlling in passenger transport companies of PKS coach group	497
Agnieszka Walas , Not-ended long term projects and the closure of financial year	509
Iwona Wasiak, Grażyna Karmowska , Managerial accounting and controlling functions in business management.....	525
Lilianna Ważna , Theoretical and practical aspects of using of selected controlling instruments.....	537
Beata Zaleska , Evaluation of hospital health care services – problems and barriers	545

Katarzyna Goldmann

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

WPLYW CYKLU ŻYCIA PRODUKTU NA KSZTAŁTOWANIE POLITYKI AMORTYZACYJNEJ PRZEDSIĘBIORSTWA

Streszczenie: Jednym z wielu istotnych czynników wpływających na określenie właściwej polityki amortyzacyjnej jest cykl życia produktu, który stanowi ważną determinantę w procesie odtwarzania środków trwałych. W artykule zaprezentowano wyniki badania ankietowego w zakresie określenia wpływu cyklu życia produktu na kształtowanie polityki amortyzacyjnej przedsiębiorstw produkcyjnych.

Słowa kluczowe: polityka amortyzacyjna, cykl życia produktu, środki trwałe.

1. Wstęp

W gospodarce rynkowej proces odtwarzania środków trwałych jest bardzo ważnym elementem strategii przedsiębiorstw, dlatego też duże znaczenie – w szczególności dla przedsiębiorstw produkcyjnych – ma polityka amortyzacyjna. Polityka amortyzacyjna to wybór pomiędzy różnymi metodami i stawkami amortyzacyjnymi dopuszczonymi przez ustawodawcę dla nabywanych składników majątku.

Jednym z wielu istotnych czynników wpływających na określenie właściwej polityki amortyzacyjnej jest dostrzeżenie znaczenia czasu i etapu cyklu życia produktu, które stanowią ważną determinantę w procesie odtwarzania środków trwałych. W powiązaniu z cyklem życia produktu stosowany system amortyzacji powinien odzwierciedlać zużycie fizyczne i moralne rzeczowych składników aktywów trwałych, zyskowość jednostki, uniwersalność wykorzystywanych środków trwałych, jak również obrany przez firmę profil działalności [Goldmann 2006, s. 44].

Cykl życia produktu oznacza czas, który upływa od momentu zaprojektowania i wprowadzenia w życie określonego produktu do momentu zakończenia jego rozwoju i funkcjonowania. O ile okres początkowy jest stosunkowo łatwy do ustalenia, o tyle faza zamknięcia cyklu życia produktu musi być każdorazowo definiowana. Uzależniona jest bowiem od specyfiki produktu, którego czas życia zależy od jego cech, charakteru oraz zastosowań [Stabryła 2000, s. 175]. Można spotkać produkty będące na rynku kilkanaście dni lub takie, które istnieją kilka, a nawet kilkadziesiąt

lat. Długość cyklu życia produktu jest uwarunkowana poziomem rozwoju cywilizacyjnego. Im wyższy jest ten poziom, tym krótsze z reguły są cykle życia. Skracanie cyklu życia odnosi się w szczególności do produktów o zaawansowanej technice i technologii oraz do produktów mających na rynku dużo konkurencyjnych substytutów [Jarugowa, Szycha (red.) 1994, s. 100]. Jednak niezależnie od długości cyklu życia produktu, można ten okres podzielić na kilka faz:

- wprowadzenia produktu na rynek
- wzrostu sprzedaży,
- dojrzałości,
- schyłku.

Nie ma zdecydowanych reguł wyodrębniania poszczególnych faz, często też granice między nimi są niejednoznaczne. Również samo prognozowanie cyklu i czasu życia produktu jest utrudnione z powodu nieprzewidywalności pojawiania się nowych, konkurencyjnych produktów, różnych zdarzeń społecznych i politycznych.

2. Metodyka badania

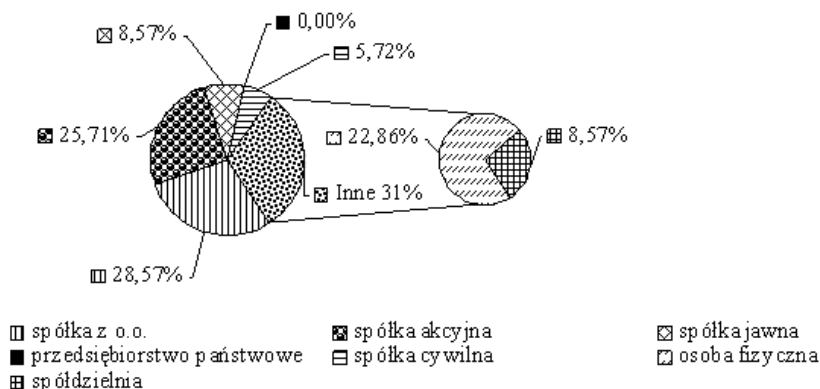
Celem przeprowadzonego badania w IV kwartale 2011 r. było uzyskanie odpowiedzi na pytanie: czy cykl życia produktu wpływa na kształtowanie polityki amortyzacyjnej przedsiębiorstwa, oraz porównanie otrzymanych wyników z badaniem ankietowym przeprowadzonym w IV kwartale 2003 r.¹ Kwestionariusz ankiety został wysłany mailowo do 150 przedsiębiorstw działających na terenie wszystkich województw wybranych w sposób celowy. Kryterium wyboru celu stanowiło prowadzenie przez podmioty działalności produkcyjnej. Ogółem uzyskano odpowiedzi z 35 przedsiębiorstw, co stanowi 23,33% wszystkich wysłanych ankiet i na takiej próbie respondentów przeprowadzono obliczenia statystyczne oraz opracowano wyniki.

3. Charakterystyka badanych przedsiębiorstw

Analizując formę organizacyjno-prawną badanych przedsiębiorstw, można zauważyć, że największy udział, bo aż 28,57%, mają spółki z o.o. Na drugim miejscu są spółki akcyjne (25,71%), a dalej przedsiębiorstwa prywatne osób fizycznych (22,86%), natomiast spółki cywilne stanowią tylko 5,71% ogółu ankietowanych. Strukturę badanych przedsiębiorstw według kryterium formy własności prezentuje szczegółowo rysunek 1.

---

¹ Przebadano 87 przedsiębiorstw, w tym 62 przedsiębiorstwa prowadziły działalność produkcyjną. Przeprowadzone badanie dotyczyło wykorzystania polityki amortyzacyjnej w procesie odtwarzania środków trwałych, a cykl życia produktu stanowił jeden z kilkunastu badanych obszarów.

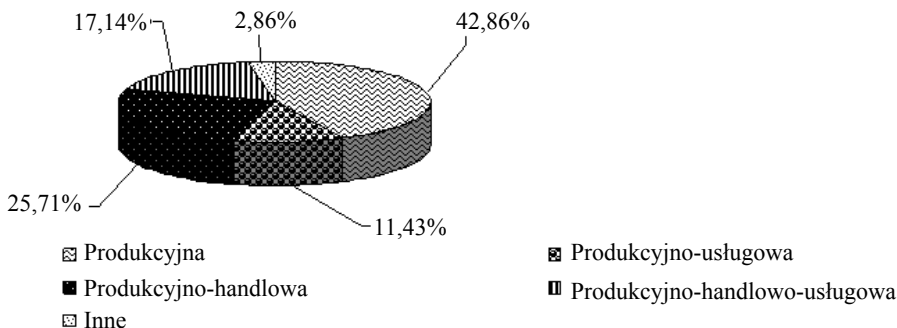

Rys. 1. Struktura badanych przedsiębiorstw według formy organizacyjno-prawnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

Badanie dotyczyło przedsiębiorstw prowadzących działalność produkcyjną w różnych branżach ze względu na fakt, że jednostki te posiadają środki trwałe i tym samym dokonują odpisów amortyzacyjnych. Zastosowane kryterium celu umożliwiło w dalszej analizie powiązanie polityki amortyzacyjnej z cyklem życia produktu.

Najliczniejszą grupę, bo 42,86%, stanowiły podmioty prowadzące działalność czysto produkcyjną, 25,71% ankietowanych funkcjonuje jako przedsiębiorstwa produkcyjno-usługowe, 11,43% jako zakłady produkcyjno-handlowe, a 17,14% zajmuje się jednocześnie produkcją, handlem i świadczeniem usług. Jeden podmiot oprócz działalności produkcyjno-handlowej prowadzi również skup. Udział badanych przedsiębiorstw w poszczególnych rodzajach działalności przedstawiono na rysunku 2.

Rys. 2. Struktura badanych przedsiębiorstw według charakteru prowadzonej działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

Większość badanych przedsiębiorstw to jednostki prowadzące działalność gospodarczą dłużej niż 10 lat (48,57%). Podmioty funkcjonujące na rynku od 5 do 10 lat stanowiły 31,43%, a przedsiębiorstwa utrzymujące się na rynku od 1 do 5 lat – 17,14%. Średni okres funkcjonowania przedsiębiorstw w badanych przedsiębiorstwach wyniósł 9 lat.

Biorąc pod uwagę kryterium liczby zatrudnionych pracowników, najwięcej było przedsiębiorstw zatrudniających od 50 do 250 pracowników – 42,86%.

Zebrane dane wykazały, że ankiety wypełniane były najczęściej przez:

- a) właścicieli, współwłaścicieli i prezesów w przypadku przedsiębiorstw zatrudniających do 10 osób,
- b) główne księgowo w przypadku małych przedsiębiorstw angażujących od 10 do 49 pracowników,
- c) główne księgowo lub dyrektorów ds. finansowo-ekonomicznych w odniesieniu do średnich i dużych przedsiębiorstw posiadających powyżej 250 członków załogi.

Tabela 1. Charakterystyka badanej próby

Wyszczególnienie	Liczba przedsiębiorstw	Udział procentowy
Ogółem	35	100
Forma organizacyjno-prawna jednostki		
Spółka z o.o.	10	28,57
Spółka akcyjna	9	25,71
Spółka jawna	3	8,57
Spółka cywilna	2	5,72
Przedsiębiorstwo państwowe	–	–
Osoba fizyczna	8	22,86
Spółdzielnia	3	8,57
Charakter prowadzonej działalności		
Produkcyjna	15	42,86
Produkcyjno-handlowa	4	11,43
Produkcyjno-usługowa	9	25,71
Produkcyjno-handlowo-usługowa	6	17,14
Inna	1	2,86
Czas prowadzenia działalności		
Do 1 roku	1	2,86
Od 1 do 5 lat	6	17,14
Od 5 do 10 lat	11	31,43
Powyżej 10 lat	17	48,57
Liczba zatrudnionych pracowników		
Poniżej 10 osób	4	11,43
Od 10 do 49 osób	10	28,58
Od 50 do 250 osób	15	42,86
Powyżej 250 osób	6	17,14

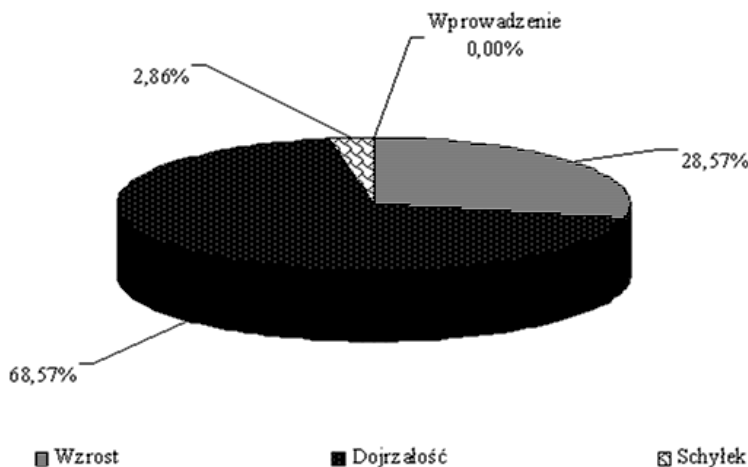
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

4. Polityka amortyzacyjna a cykl życia produktu

Powiązanie polityki amortyzacyjnej z cyklem życia produktu nie jest łatwym zadaniem. Oprócz wiedzy z dziedziny rachunkowości wymagana jest również znajomość zagadnień marketingowych. Nie wszyscy pracownicy działu księgowości dysponują specjalistyczną wiedzą na ten temat. Większość przedsiębiorstw nie ma w swoich strukturach osobnego działu marketingu. Pytania stawiane w formularzu ankietowym niejednokrotnie sprawiały duże trudności wypełniającym z powodu mylnego powiązania cyklu życia produktu z okresem użytkowania środka trwałego.

Praktyczne wykorzystanie wiedzy na temat cyklu życia produktu stwarza wiele problemów z powodu nieprzewidywalności pojawienia się nowych wynalazków, różnych zdarzeń społecznych i politycznych czy działań konkurentów wprowadzających na rynek produkty substytucyjne. Jednakże największą zaletą takiej analizy jest lepsze zrozumienie, co się dzieje z produktem na rynku w długim horyzoncie czasu, a prawidłowe zarządzanie cyklem życia produktu pozwala stosującym go jednostkom przejść na nową technologię w najlepszym dla nich momencie.

Analizując uzależnienie kształtowania polityki amortyzacyjnej od czasu cyklu życia produktu, zapytano respondentów, w jakiej fazie cyklu życia znajduje się ich podstawowy produkt rynkowy. Spośród 35 ankietowanych przedsiębiorstw 24 odpowiedziały, że w fazie dojrzałości, 10 podmiotów wskazało na fazę wzrostu, natomiast tylko jedna jednostka określiła swoje produkty jako te, które weszły w fazę schyłku. Żaden z ankietowanych nie wymienił fazy wprowadzenia. Poszczególne fazy cyklu życia produktów badanych przedsiębiorstw w ujęciu procentowym prezentuje rysunek 3.

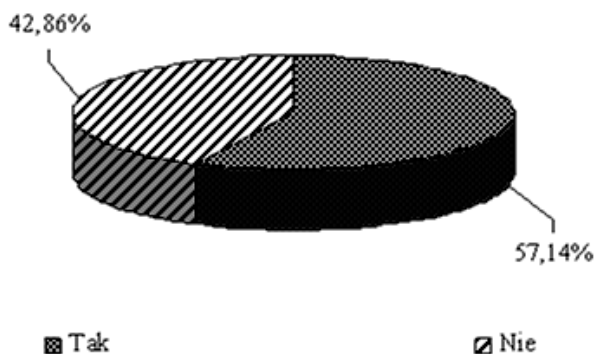

Rys. 3. Faza cyklu życia podstawowego produktu badanych przedsiębiorstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

Faza wprowadzenia produktu na rynek jest istotną fazą, w czasie której podejmuje się decyzje w zakresie prowadzenia polityki amortyzacyjnej. Faza wzrostu jest również bardzo ważna. Decyzje w fazie dojrzałości będą zależały od prognoz długości życia danego produktu. Natomiast faza schyłku stanowi kontynuację prowadzonej polityki amortyzacyjnej. W momencie wprowadzenia środków trwałych do użytkowania w różnych fazach cyklu życia produktu przedsiębiorstwa muszą wybierać metody amortyzacji i odpowiednie stawki amortyzacyjne.

Zapytano również badane przedsiębiorstwa, czy wybór metody amortyzacji środków trwałych uzależniony jest od czasu życia produktu. 20 spośród 35 podmiotów odpowiedziało twierdząco, natomiast pozostałe przedsiębiorstwa nie łączą wyboru metody amortyzacji z cyklem życia produktu, co w ujęciu procentowym przedstawia rysunek 4.

Rys. 4. Uzależnienie wyboru metody amortyzacji od czasu życia produktu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

Szczegółowa analiza odpowiedzi na powyższe pytanie pokazuje, iż czas życia produktu przy wyborze metody amortyzacji ma największe znaczenie dla spółek z o.o. (70%) i akcyjnych (66,67%) oraz dla przedsiębiorstw prywatnych osób fizycznych (62,5%). Biorąc pod uwagę kryterium charakteru prowadzonej działalności, są to w szczególności przedsiębiorstwa zajmujące się, poza działalnością produkcyjną, również skupem surowca do produkcji (100%), w dalszej kolejności dotyczy to podmiotów czysto produkcyjnych (66,67%). Na cykl życia produktu zwracają uwagę w szczególności jednostki działające na rynku powyżej 10 lat (70,59%) i zatrudniające ponad 250 pracowników (83,33%). Przedstawione zależności prezentuje tabela 2.

Następne pytanie miało zobrazować zależność pomiędzy wyborem metody amortyzacji a długością cyklu życia produktu. W sytuacji gdy przedsiębiorstwo zakłada długi cykl życia produktu, powinno wybrać dla środków trwałych używanych do ich wytworzenia metodę liniową proporcjonalną. Z kolei w przypadku wyrobów

Tabela 2. Wpływ cyklu życia produktu na wybór metody amortyzacji

Wyszczególnienie	Wybór metody amortyzacji zależy od cyklu życia produktu					
	razem		tak		nie	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Razem	35	100	20	57,14	15	42,86
Forma organizacyjno-prawna jednostki						
Spółka z o.o.	10	100	7	70,00	2	20,00
Spółka akcyjna	9	100	6	66,67	3	33,33
Spółka jawna	3	100	1	33,33	2	66,67
Spółka cywilna	2	100	-	-	2	100,00
Przedsiębiorstwo państwowe	-	-	-	-	-	-
Osoba fizyczna	8	100	5	62,50	3	37,50
Spółdzielnia	3	100	1	33,33	2	66,67
Razem	35	100	20	X	15	X
Charakter prowadzonej działalności						
Produkcyjna	15	100	10	66,67	5	33,33
Produkcyjno-handlowa	4	100	2	50,00	2	50,00
Produkcyjno-usługowa	9	100	5	55,56	4	44,44
Produkcyjno-handlowo-usługowa	6	100	2	33,33	4	66,67
Inna	1	100	1	100	-	-
Razem	35	100	20	X	15	X
Czas prowadzenia działalności						
Do 1 roku	1	100	-	-	1	100,00
Od 1 do 5 lat	6	100	2	33,33	4	66,67
Od 5 do 10 lat	11	100	6	54,55	5	45,45
Powyżej 10 lat	17	100	12	70,59	5	29,41
Razem	35	100	20	X	15	X
Liczba zatrudnionych pracowników						
Poniżej 10 osób	4	100	-	-	4	100,00
Od 10 do 49 osób	10	100	4	40,00	6	60,00
Od 50 do 250 osób	15	100	11	73,33	4	26,67
Powyżej 250 osób	6	100	5	83,33	1	16,67
Razem	35	100	20	X	15	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

o krótkim cyklu życia zaleca się przyjmowanie dla środków trwałych metod przyspieszonych w celu zaspokojenia w jak największym stopniu późniejszych potrzeb odtworzeniowych. Jednakże wyniki badania wykazują zupełnie inne podejście. Przedsiębiorstwa w swojej praktyce gospodarczej w zdecydowanej większości wybierają metodę liniową proporcjonalną zarówno w długim, jak i w krótkim cyklu życia produktu. Bardzo mała liczba podmiotów stosuje metody przyspieszone i są one wykorzystywane w większym stopniu przy produktach o krótkim cyklu życia niż przy produktach o długim cyklu.

Tabela 3. Stosowane metody amortyzacji środków trwałych produkujących wyroby o długim cyklu życia

Wyszczególnienie	Produkty o długim cyklu życia									
	razem*		metoda liniowa proporcjonalna		metoda liniowa przyspieszona		metoda degressywna		razem metody przyspieszone	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Razem	35	100	26	74,29	5	14,29	3	8,57	8	22,86
Forma organizacyjno-prawna jednostki										
Spółka z o.o.	10	100	9	90,00	2	20	1	10,00	3	30,00
Spółka akcyjna	9	100	7	77,78	3	33,33	1	11,11	4	44,44
Spółka jawna	3	100	1	33,33	-	-	-	-	-	-
Spółka cywilna	2	100	1	50,00	-	-	-	-	-	-
Przedsiębiorstwo państwowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osoba fizyczna	8	100	6	75,00	-	-	1	12,50	1	12,50
Spółdzielnia	3	100	2	66,67	-	-	-	-	-	-
Razem	35	100	26	X	5	X	3	X	8	X
Charakter prowadzonej działalności										
Produkcyjna	15	100	13	86,67	3	20	2	13,33	5	33,33
Produkcyjno-handlowa	4	100	2	50,00	-	-	-	-	-	-
Produkcyjno-usługowa	9	100	7	77,78	-	-	-	-	-	-
Produkcyjno-handlowo-usługowa	6	100	3	50,00	2	33,33	1	16,67	3	50,00
Inna	1	100	1	100,00	-	-	-	-	-	-
Razem	35	100	26	X	5	X	3	X	8	X
Czas prowadzenia działalności										
Do 1 roku	1	100	1	100,00	-	-	-	-	-	-
Od 1 do 5 lat	6	100	2	33,33	1	16,67	-	-	1	16,67
Od 5 do 10 lat	11	100	8	72,73	1	9,09	1	9,09	2	18,18
Powyżej 10 lat	17	100	15	88,24	3	17,65	2	11,76	5	29,41
Razem	35	100	26	X	5	X	3	X	8	X
Liczba zatrudnionych pracowników										
Poniżej 10 osób	4	100	2	50,00	-	-	-	-	-	-
Od 10 do 49 osób	10	100	6	60	-	-	-	-	-	-
Od 50 do 250 osób	15	100	14	93,33	4	26,67	2	13,33	6	40
Powyżej 250 osób	6	100	4	66,67	1	16,67	1	16,67	2	33,34
Razem	35	100	26	X	5	X	3	X	8	X

* Przedsiębiorstwa mogą stosować więcej niż jedną metodę amortyzacji środków trwałych produkujących wyroby o długim cyklu życia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

Z analizy danych z tabeli 3 wynika, iż dla produktów o długim cyklu życia metoda liniowa stosowana jest przez 74,29% przedsiębiorstw, natomiast metody przyspieszone wykorzystywane są przez 22,86% podmiotów. Wśród metod przyspieszonych najczęściej wykorzystywana jest metoda liniowa przyspieszona (14,29%), a następnie meto-

Tabela 4. Metody amortyzacji stosowane przez jednostki w przypadku środków trwałych produkujących wyroby o krótkim cyklu życia

Wyszczególnienie	Produkty o krótkim cyklu życia									
	razem		metoda linio- wa proporcjo- nalna		metoda linio- wa przyspie- szona		metoda de- gresywna		razem metody przyspieszone	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Razem	35	100	22	62,86	11	31,43	6	17,14	17	48,57
Forma organizacyjno-prawna jednostki										
Spółka z o.o.	10	100	8	80,00	2	20,00	3	30,00	5	50,00
Spółka akcyjna	9	100	6	66,67	3	33,33	-	-	3	33,33
Spółka jawna	3	100	1	33,33	-	-	-	-	-	-
Spółka cywilna	2	100	1	50,00	-	-	1	50,00	1	50,00
Przedsiębiorstwo państwowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osoba fizyczna	8	100	5	62,50	4	50,00	1	12,50	5	62,50
Spółdzielnia	3	100	1	33,33	2	66,67	1	33,33	3	100,00
Razem	35	100	22	X	11	X	6	X	17	X
Charakter prowadzonej działalności										
Produkcyjna	15	100	12	80,00	3	20,00	3	20,00	6	40,00
Produkcyjno-handlowa	4	100	3	75,00	1	25,00	1	25,00	2	50,00
Produkcyjno-usługowa	9	100	5	55,56	4	44,44	1	11,11	5	55,56
Produkcyjno-handlowo-usługowa	6	100	2	33,33	2	33,33	1	16,67	3	50,00
Inna	1	100	-	-	1	100,00	-	-	1	100,00
Razem	35	100	22	X	11	X	6	X	17	X
Czas prowadzenia działalności										
Do 1 roku	1	100	1	100,00	-	-	-	-	-	-
Od 1 do 5 lat	6	100	2	33,33	1	16,67	-	-	1	16,67
Od 5 do 10 lat	11	100	6	54,54	2	18,18	1	9,09	3	27,27
Powyżej 10 lat	17	100	13	76,47	8	47,06	5	29,41	13	76,47
Razem	35	100	22	X	11	X	6	X	17	X
Liczba zatrudnionych pracowników										
Poniżej 10 osób	4	100	1	25	-	-	-	-	-	-
Od 10 do 49 osób	10	100	4	40	8	80,00	2	20,00	10	100,00
Od 50 do 250 osób	15	100	12	80	2	13,33	4	26,67	6	40,00
Powyżej 250 osób	6	100	5	83,33	1	16,67	-	-	1	16,67
Razem	35	100	22	X	11	X	6	X	17	X

* Przedsiębiorstwa mogą stosować więcej niż jedną metodę amortyzacji środków trwałych produkujących wyroby o krótkim cyklu życia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

da degresywna (8,57%). Metoda liniowa proporcjonalna dominuje w spółkach z o.o. (90%) i akcyjnych (77,78%). Preferują ją przedsiębiorstwa tylko produkcyjne (86,67%) i jednostki skupujące do produkcji potrzebny im surowiec (100%). Analizując czas prowadzenia działalności, metodę liniową stosują w 100% przedsiębiorstwa nowo powstałe, a w 88,24% przedsiębiorstwa istniejące na rynku ponad 10 lat. Z punktu widzenia liczby zatrudnionych pracowników z metody liniowej korzystają przedsiębiorstwa duże, zatrudniające od 50 do 250 osób (93,33%), i podmioty posiadające powyżej 250 członków załogi (66,67%). Z kolei metody przyspieszone dla produktów o długim cyklu życia stosują spółki akcyjne (44,44%). Biorąc pod uwagę charakter i czas prowadzonej działalności, są to jednostki produkcyjno-handlowo-usługowe (50%), funkcjonujące na rynku ponad 10 lat (29,41%). Analizując wielkość przedsiębiorstwa, można zauważyć, że metody te stosują podmioty zatrudniające od 50 do 250 pracowników.

Z danych zawartych w tabeli 4 wynika, iż podobnie jak w przypadku produktów o długim cyklu życia najczęściej wykorzystywaną metodą dla wyrobów charakteryzujących się krótkim cyklem jest metoda liniowa proporcjonalna (62,86%), jednakże metody przyspieszone preferuje 48,57% przedsiębiorstw – dwa razy więcej niż w przypadku produktów o długim cyklu.

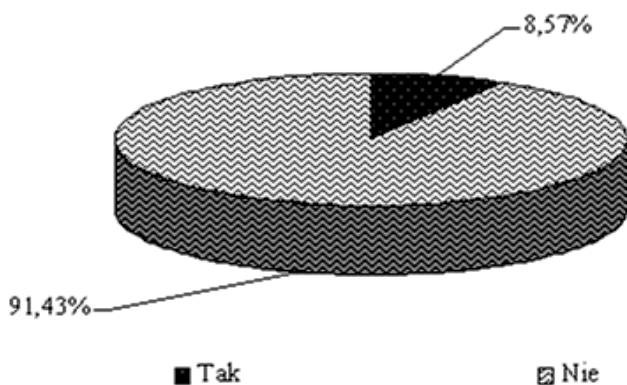
Szczegółowa analiza metod amortyzacji w odniesieniu do powyższych założeń ukazuje, że metoda liniowa wykorzystywana jest najczęściej przez spółki z o.o. (80%) i akcyjne (66,67%). Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności i liczbę zatrudnionych pracowników, są to duże przedsiębiorstwa produkcyjne. Z punktu widzenia czasu prowadzonej działalności metodę tę preferują jednostki nowo powstałe (100%) oraz podmioty funkcjonujące na rynku ponad 10 lat.

W przypadku produktów o krótkim cyklu życia metody przyspieszone przeważają wśród spółdzielni (100%) oraz przedsiębiorstw prywatnych osób fizycznych (62,50%). Dominują one wśród zakładów skupujących surowiec i wytwarzających z niego produkty (100%) oraz w podmiotach produkcyjno-usługowych (55,56%). Analizując czas prowadzenia działalności, można zauważyć, iż jednostki nowo powstałe nie stosują w ogóle metod przyspieszonych, które najczęściej występują w odniesieniu do podmiotów będących na rynku ponad 10 lat (76,47%). Z metod przyspieszonych korzystają (100%) małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników.

Kolejna grupa pytań dotyczyła pozyskania informacji na temat stosowanych metod amortyzacji w zależności od fazy cyklu życia produktu. Na etapie wprowadzenia produktu na rynek środki trwale powinny być amortyzowane metodami przyspieszonymi przy zastosowaniu najwyższych stawek amortyzacyjnych. Tylko 10 spośród 35 przedsiębiorstw stosuje się do tej reguły, pozostała część posługuje się metodą liniową proporcjonalną. Wskazane jest, aby środki trwale w fazie wzrostu produktu rynkowego amortyzowane były metodami przyspieszonymi z uwagi na najkrótszy okres trwania tego etapu. Większość ankietowanych przedsiębiorstw w tej fazie pomimo odpowiednich zaleceń stosuje metodę liniową. Stosunkowo niewielki procent

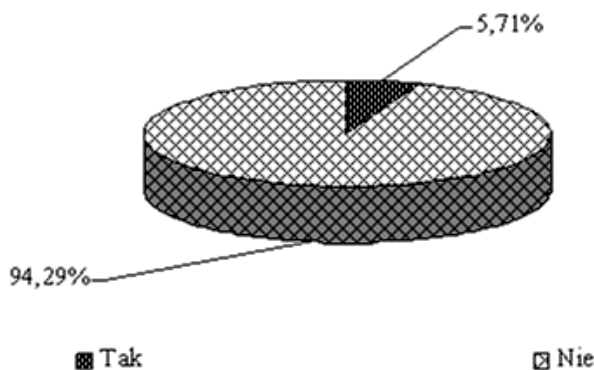
ankietowanych (28,57%) wykorzystuje na tym etapie wskazane metody przyspieszone. Faza dojrzałości i schyłku dostarczyła jednakowych informacji odnośnie do stosowanej metody amortyzacji. W większości badanych przedsiębiorstw (w 25 jednostkach) wykorzystywane są w tych etapach cyklu życia produktu metody liniowe. Pozostałe jednostki stosują metody przyspieszone.

Wybór odpowiedniej metody amortyzacji, jak również prawidłowe określenie wysokości stawek amortyzacyjnych w kolejnych fazach cyklu życia produktu jest niezbędne do harmonijnego funkcjonowania funduszu amortyzacyjnego, pozwalającego w późniejszym okresie działania na zaspokojenie potrzeb odtworzeniowych środków trwałych.

Rys. 5. Przedsiębiorstwa dokonujące zmiany metody amortyzacji wraz ze zmianą fazy cyklu życia produktu na rynku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

Rys. 6. Struktura przedsiębiorstw dokonujących korekty stawek amortyzacji wraz ze zmianą fazy cyklu życia produktu na rynku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych.

Ostatnia grupa pytań dotyczyła zmiany metod i stawek amortyzacyjnych w powiązaniu ze zmianą faz cyklu życia produktu. Jednostki, mimo wcześniejszych deklaracji, iż przy wyborze metod amortyzacji kierują się cyklem życia produktu, w zdecydowanej większości wypowiedziały się negatywnie w sprawie dokonywania zmiany metod amortyzacji wraz z przejściem wytwarzanego produktu do kolejnej fazy. Tylko trzy spośród 35 firm dokonuje ponownego wyboru metody dla nowo nabytych środków trwałych, kiedy produkt rynkowy przechodzi do kolej fazy swojego cyklu życia, co w ujęciu procentowym zaprezentowano na rysunku 5.

Na pytanie dotyczące weryfikacji stawek amortyzacyjnych wraz ze zmianą fazy cyklu życia produktu, podobnie jak w pytaniu poprzednim, przeczącej odpowiedzi udzieliły 33 jednostki, co stanowi 94,29% (zob. rys. 6).

5. Podsumowanie

W oparciu o przeprowadzone badanie ankietowe wśród przedsiębiorstw zajmujących się produkcją można sformułować następujące wnioski dotyczące wpływu cyklu życia produktu na kształtowanie polityki amortyzacyjnej przedsiębiorstwa:

a) Ponad połowa przedsiębiorstw (57,14%) zwraca uwagę przy wyborze metody amortyzacji na czas życia produktu na rynku. W szczególności są to spółki z o.o., podmioty prowadzące działalność produkcyjną, funkcjonujące na rynku w okresie dłuższym niż 10 lat i zatrudniające powyżej 250 pracowników. Porównując otrzymane wyniki z badaniem ankietowym przeprowadzonym w IV kwartale 2003 r., można stwierdzić, że obecnie 20% więcej przedsiębiorstw² uzależnia wybór metody amortyzacji od czasu życia produktu. Świadczyć to może o większej świadomości przedsiębiorstw w tym zakresie.

b) Zdecydowana większość (około 75% ankietowanych) w swojej praktyce gospodarczej wybiera w przypadku środków trwałych metodę liniową proporcjonalną zarówno dla długiego, jak i krótkiego cyklu życia produktu. Bardzo mała liczba podmiotów stosuje metody przyspieszone, które wykorzystywane są w większym stopniu przy produktach o krótkim cyklu życia niż przy wyrobach o długim cyklu.

c) Przedsiębiorstwa w każdej fazie cyklu życia produktu najczęściej wybierają metody liniowe, w małej liczbie przypadków praktykowane są metody przyspieszone, przeważnie na etapie wprowadzenia i wzrostu produktu.

d) Badane jednostki wraz ze zmianą fazy cyklu życia produktu nie dokonują weryfikacji stosowanych metod i przyjętych stawek amortyzacji, dotyczy to około 91% ankietowanych.

Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego wskazują jednoznacznie, iż większość przedsiębiorstw, które zadeklarowały prowadzenie polityki amortyzacyjnej w powiązaniu z cyklem życia produktu, działa w tym obszarze bardzo

---

² W badaniu przeprowadzonym w IV kwartale 2003 r. 37,1% przedsiębiorstw produkcyjnych uzależnia wybór metody amortyzacji od czasu życia produktu, a 62,9% nie uzależnia.

chaotycznie. Problem ten dotyczy przede wszystkim wyboru odpowiedniej metody oraz korekty stawek amortyzacyjnych w zależności od fazy, w której znajduje się wytwarzany produkt. Jednostki, mimo posiadanej wiedzy na temat cyklu życia swojego produktu, uwarunkowań otoczenia i rynku, podejmują często decyzje, które nie zapewnią im prawidłowego odtworzenia zużytych środków trwałych.

Literatura

- Goldmann K., *Odtwarzanie środków trwałych w polityce amortyzacyjnej*, C.H. Beck, Warszawa 2006.
- Jarugowa A., Szychta A. (red.), *Zaawansowana rachunkowość zarządcza. Problemy, przykłady, zadania*, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 1994.
- Stabryła A., *Zarządzanie strategiczne w teorii i praktyce firmy*, PWN, Warszawa-Kraków 2000.

INFLUENCE OF PRODUCT LIFE CYCLE ON POLICY-MAKING COMPANIES DEPRECIATION

Summary: Product life cycle is the major determinant in a fixed assets recreating process. Moreover, it is one of the most important factors in forming a proper amortization policy. The article introduces questionnaire results in the scope of identifying the product cycle's influence on forming an amortization policy among manufacturing companies.

Keywords: depreciation policy, amortization policy, product life cycle, fixed assets.